

IV.511.729.2014.MSu

**Pan
Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości
Prokurator Generalny**

Pragnę niniejszym pismem zwrócić się do Pana Ministra w sprawie skutków wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie *Rutkowski i inni przeciwko Polsce* z dnia 16 czerwca 2015 r., skargi nr 72287/10, 13927/11 i 46187/11, dotyczącego zarzutu naruszenia przez Polskę art. 6 ust. 1 oraz art. 13 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz.U. z 1993 r., Nr 61. poz. 284 ze zm.) w związku z przewlekłością postępowań sądowych.

Europejski Trybunał Praw Człowieka stwierdził, iż w przedstawionych mu sprawach doszło do naruszenia Artykułu 6 ust. 1 oraz Artykułu 13 Konwencji. Trybunał zaznaczył, że naruszenie to wywodzi się z działań, które były niezgodne z Konwencją, polegających między innymi na niestosowaniu przez polskie sądy orzecznictwa Trybunału dotyczącego oceny rozsądnego czasu trwania postępowania, a także "właściwego i wystarczającego zadośćuczynienia" za naruszenie prawa do rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie.

Mimo bowiem wprowadzenia do polskiego systemu prawnego ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z 2004 r., Nr 179, poz. 1843 ze zm.), obywatele pozbawiani byli realnego środka ochrony. Trybunał referując sprawę podkreślił, że przede wszystkim różnie oceniano pojęcie przewlekłości postępowania. Sądy częstokroć badały jedynie aktualny etap postępowania, zaś tok postępowań we wcześniejszej instancji, gdzie zapadały orzeczenia co do istoty, nie był uwzględniany, pomimo faktu, że przedmiotowe orzeczenia były następnie zaskarżane oraz uchylane w części lub całości. Podejście to skutkowało tak zwaną „fragmentaryzacją” postępowań,

a sądy nie badały całej długości postępowań zgodnie z wymogiem „rozsądnego terminu”. Kwestię tę co prawda rozstrzygnął Sąd Najwyższy uchwałą z dnia 28 marca 2013 r. (sygn. akt III SPZP 1/13), stwierdzając, że ocenie sądowej podlega całość postępowania, od jego wszczęcia do prawomocnego zakończenia. Trudno jednak stwierdzić, czy stanowisko prezentowane w przedmiotowej uchwale jest jednolicie realizowane przez sądy powszechne, ponieważ, co podkreślił Trybunał, wpływały do niego skargi i z 2013, i z 2014 roku, w których pomijany był pogląd wyrażony w uchwale Sądu Najwyższego.

Europejski Trybunał Praw Człowieka w ww. wyroku podkreślił również, że zbyt niskie sumy pieniężne przyznawane z tytułu przewlekłości postępowań stanowią o systemowym problemie, który nie może zostać wyeliminowany jedynie uchwałą Sądu Najwyższego. W badanych przez Trybunał sprawach kwoty przyznawane przez sądy krajowe w związku z naruszeniem prawa do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie obejmowały od 7 % do 25 % wartości kwoty przyznawanej zwykle w tego typu sprawach przez Trybunał.

Trybunał zastrzegł przy tym, że „proces wdrażania, mając na względzie, że dotyczy on głównie zmiany praktyki i podejścia w obszarze sądownictwa, wymaga podjęcia szeregu kroków oraz stawia zadania wykraczające poza funkcje Trybunału (...). Trybunał nie wskaże zatem żadnych konkretnych działań, jakie pozwane państwo powinno podjąć ani ostatecznego terminu do realizacji tego celu. Pozostawi te kwestie Komitetowi Ministrów - organowi, który jest lepiej przygotowany do monitorowania postępu osiągniętego w tym procesie, by zagwarantować, że Polska podejmie niezbędne środki zgodne z konkluzjami zawartymi w niniejszym wyroku” (§ 222 wyroku).

Art. 46 ust. 1 i 2 Konwencji nakłada na Państwa – Wysokie Układające się Strony obowiązek przestrzegania i wykonywania wyroków Trybunału. Rzecznik Praw Obywatelskich pragnie zauważyć, iż wieloletnie już i powtarzające się wystąpienia organów Trybunału do władz polskich z prośbą o uwzględnienie zasad konwencyjnych przy konstruowaniu krajowych rozwiązań prawnych, wydają się obrazować powagę problemu i konieczność wprowadzenia przez Państwo dalszych zmian systemowych w tym kierunku.

Podczas spotkania w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, poświęconego realizacji poszczególnych orzeczeń ETPCz, które odbyło się w dniu 16 marca 2016 r., przedstawiciel Ministerstwa Sprawiedliwości poinformował, że trwają prace nad nowelizacją ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. Stąd też, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. Dz. U. z 2014 r., poz. 1648 ze zm.), zwracam się z prośbą o udzielenie informacji o podjętych dotychczas czynnościach, mających na celu wdrożenie zaleceń Trybunału do krajowego porządku prawnego

oraz o aktualnym etapie prac nad wspomnianą nowelizacją ustawy – oczywiście przy uwzględnieniu, iż prace te w dużej mierze zależne są od zaleceń Komitetu Ministrów Rady Europy. Proszę więc Pana Ministra również o przybliżenie stanowiska Komitetu Ministrów, jeżeli takie zostało zajęte.

Podpis na oryginale